

Univerzitetni študijski program: RAZREDNI POUK

Predmet: IZBRANA POGLAVJA IZ FILOZOFIJE

Letnik : 3.

1. ŠTUDIJSKI CILJI

- Na osnovi poprejšnjega izobraževanja študent pogloblja poznavanje razvoja problematike in vloge filozofskega mišljenja v kulturi, povezuje specialna filozofska vprašanja z disciplinarno problematiko svoje siceršnje študijske usmeritve in z nalogami pedagoškega poklica ter si tako širi obzorja razumevanja vmeščenosti svojega strokovnega področja in oblikuje intelektualno aktiven in profiliran odnos do sveta;
- spoznava pluralnost sodobnih filozofskih tokov, si do njih oblikuje avtonomen in kritičen odnos ter odkriva neproduktivnost vsakršnega miselnega dogmatizma; navaja se na avtonomno oblikovanje in argumentiranje lastnih stališč ter na tolerantnost do drugačnih pogledov; usposablja se za preseganje miselnega provincializma in si izgraja splošno miselno kulturo;
- v povezavi z drugimi predmeti, zlasti s predmeti temeljnega pedagoškega študija, se usposablja za razumevanje kompleksnosti strokovnih in družbenih nalog učitelja, odkriva njihove etične razsežnosti in se pripravlja na ustvarjalno soočanje s problemi vzgojno-izobraževalnega dela.

2. VSEBINA

Predmet se naslanja na filozofske konceptualizacije vednosti, kulture in vzgoje. Iz te perspektive prikaže tudi anatomijo novejših in sodobnih filozofskih tokov, pri čemer je historični prikaz podrejen problemskemu. Problemski vidik predmeta je poglobljen ob nekaterih specialnih filozofskih vprašanjih, ki se navezujejo na področje vzgoje in poučevanja.

a. Uvod. - Vloga filozofskega mišljenja v preteklosti in njegovo mesto v sodobnih kulturah. Specifičnost filozofskega mišljenja; *mythos* in *logos*. Vprašanje o vednosti. Filozofija in znanost; filozofija in edukacijske vede. Filozofija in filozofija vzgoje; filozofija in edukacijske politike.

b. Od razsvetljenstva do postmoderne. - *Sapere aude*. Temeljne sodobne filozofske orientacije, dileme, kontroverze. Kategorija racionalnosti, "pozitivna" vednost; "um v zgodovini"; mišljenje eksistence; analiza jezika; teorije diskurza. Instrumentalna vednost. Vednost in ideologija. Kritika razsvetljenstva kot filozofska (samo)refleksija (post)moderne.

c. Pojem praktične filozofije ter filozofska etika. - Klasične in moderne zastavitve v etiki. Temeljne kategorije: srečnost, vrlina, dolžnost ipd. Etika, vednost, znanost. Profesionalna etika (učitelja, strokovnega delavca v vzgoji in izobraževanju).

d. Teme iz socialne in politične filozofije. - Pojem civilizacijskega napredka. Razmerje *natura* - *cultura*; narava in zgodovina, prva in druga narava. Posameznik in skupnost. Teorije svobode. Teorije družbenega dogovora. Toleranca. "Nelagodje v kulturi".

e. Filozofske konceptualizacije vzgoje. Vzgoja kot "izpopolnitev narave". Locke, Rousseau, Kant, Dewey, Russell idr. Šola, država, civilna družba. Vzgoja in gospostvo; kako "narediti" človeka. Vzgoja in individualnost. Koncept človekovih pravic; vzgoja/izobraževanje in človekove pravice.

3. POVEZANOST Z DRUGIMI PREDMETI

Predmet je v študijski program vključen kot del temeljnega pedagoškega študija in se povezuje z vsemi predmeti v tem sklopu, zlasti še s sociologijo vzgoje. Povezuje se tudi z drugimi teoretičnimi predmeti študijskega programa, pri čemer je izvajanje koncipirano tako, da je omogočena navezava na posebnosti študijske usmeritve, vendar ostaja predmet v logiki filozofskega razvijanja in argumentacije.

4. ŠTUDIJSKA LITERATURA

a) temeljna literatura

- D. Palmer, *Ali središče drži? Uvod v zahodno filozofijo*. Ljubljana: DZS 1995 in ponatisi.
- P. Zgaga, *Šolsko polje. Teme iz filozofije edukacije in edukacijskih strategij*. Ljubljana: PeF UL - CEPS 2002 (izbor).
- M. Furst, *Filozofija*. Ljubljana: DZS 1990, 1992 in ponatisi.
- [P. Zgaga (ur.)], *Vednost – vrlina – vzgoja*. Izbor klasičnih besedil pri predmetu Izbrana poglavja iz filozofije. Interno študijsko gradivo. Ljubljana: PeF UL, 2001 (in dopol. izdaje).

a) dodatna literatura

- H. Fink, *Socialna filozofija*. Ljubljana: ZPS 1992.
- Th. Nagel, *Za kaj sploh gre? Zelo kratek uvod v filozofijo*. Ljubljana: RIC 1995.

Poleg temeljne in dodatne študijske literature se v okviru letnega delovnega načrta in za potrebe seminarskega dela za vsako generacijo določi širši seznam seminarske literature, ki je oblikovan v posamezne tematske skupine.

Študenti imajo na razpolago *katalog izpitnih tem*, v katerem je navedena tudi podrobna literatura, vključno z podrobnim izborom. Katalog se sprti dopolnjuje z novostmi.

5. POSEBNOSTI

Navodila za izvajanje:

- Študenti so razdeljeni v skupine po veljavnih normativih.
- Predmet je uvrščen v predmetnik pred predmetom Interdisciplinarni seminar.
- Študenti se vključijo v seminar po svobodni izbiri ali pri predmetu Izbrana poglavja iz filozofije ali pri predmetu Sociologija vzgoje; iz organizacijskih razlogov je zato dobro, da oba seminarja potekata v istem semestru, izbira oz. vpis v seminarsko skupino pa mora biti omogočen in izveden najkasneje v prvem tednu semestra, v katerem se seminarja začneta.
- V seminarsko delo se glede na možnosti vključujejo tudi zunanji sodelavci oz. gostujoči profesorji.

Kadrovski pogoji:

- Nosilec predmeta je habilitirani visokošolski učitelj filozofije.

Materialni pogoji:

- Standardna predavalnica oz. seminarske učilnice.
- Knjižnica s predpisano študijsko in seminarsko literaturo ter periodiko.
- Druga standardna oprema (računalnik, projektor, fotokopirni stroj ipd.); dostop do interneta.

Avtor: izr. prof. dr. Pavel Zgaga